

Yksityisasioita

Sadun kanssa syväkykyssä etsimme takapihalla kieltä. Perkasimme kävelytien soraa tahmeilla sormenpäillä emmekä kuulleet mitään ympärillämme. Sihtasimme silmillämme harmaita ja sinertäviä jyväsiä metrien matkalta ja keräsimme nyrkkeihimme ja taskuihimme valkoisia, aarteita, aina kun satuimme niitä näkemään. Tökimme tikuilla pullonkorkkeja ja koirankarvapalloja, kaikkea mikä oli jo käynyt itsestään selväksi. Kumpikin meistä tahtoi olla se, joka löytäisi uskomattoman puheenaiheen, palan ihmiskieltä. Ruohonleikkuri kävi jossain tietoisuutemme tuolla puolen, ja satunnaiset kävelijät ohittivat meidät vasta-ajetun nurmikon kautta, varovaisin kengin ja hukkaan huokaisten, sillä emme me edes huomanneet heitä.

Satu naksautti kieltään ensimmäisenä ja kohotti päivettyneet ja sottaist kasvonsa ylös. Hän istui takapuolensa päälle hiekalle ja alkoi käydä paljaita varpaitaan läpi kepillä koputellen.

Varpaankynsien alla oli mustaa. Minä jatkoin haeskelua ilman kilpailun kuumetta, kunnes säpsähdin yhtäkkiä jostain yläpuoleltamme kajahtavaa huutoa, kylmää ja onttoa, joka kävi mahanpohjaani ja jäi sinne piiloon. Sadun äiti nojasi parvekkeen kaiteeseen ja kutsui tyttöä. Sen ässä suhisi kuin paistinpannu, joka äyskäisi tervehdyksen jääkaappikylmälle lettutaikinalle. Se veti henkosen tupakasta, jonka päältä paperi oli palanut pitkältä matkalta, ja murahti Sadulle syömään. Satu kysyi, mitä ruokaa oli, ja äidin selkä vastasi läskisoosia. Sitten äiti nosti pullon huulilleen ja meni tupakoineen avoimesta parvekkeenovesta sisälle. Satukin meni.

Kävelin Sadun talon edessä, odotin ja katselin pientä tummaa läikkää asvaltoidulla pihalla. Sen vieressä oli toinen vielä pienempi samanlainen. Koskettelin niitä kepillä ja yritin osua kärpäseen, joka nosteli koipiaan kosteimman läikän laidalla. Kepin pää tuli ruskeanpunaiseksi. Sitten kävin talonkulmalla tarkastamassa siilien syöttökupit.

Aurinko kumartui koettelemaan puidenlatvoja, kun rapun ovi maiskahti taas auki ja Satu ryntäsi ulos. Hän ei katsonut päin eikä vastannut minulle. Juoksi vain paljain jaloin suoraan talon taakse, ja minä kummissani perässä. Satu pysähtyi pensaan juurelle ja sylki suustaan laihaa kastiketta, jossa oli ruskehtavia paloja. Sitten hän nosti kostean katseensa minuun ja virnisti tyytyväisenä. Hän oli onnistunut kätkemään soosia poskiinsa. Kävin katsomassa haaskuulla hunnutettuja horsmia lähempää, ja sattumat olivat keskenään ihan eri kokoisia.

Maleksimme takaisin, ja kysyin Sadulta, oliko hän nähnyt läikät asvaltilla. Hän tarkasteli niitä pitkään mykistyneenä. Sitten hän sanoi, että meidän piti jatkaa etsimistä. Minua leikki alkoi jo kyllästyttää.

Haravoimme katseillamme nurmikkoa soratien vieressä. Vaahtera oli pudottanut ensimmäiset keltapilkkuiset lehtensä, ja jouduimme potkimaan lehtiä ja irtoruohoa, jotta näimme alle. Kielenpala saattoi olla kuin vadelmavene tai sitäkin pienempi ja eri värinen, järkeilimme. Samassa levoton silmäni osui seinustan apilaan ja kysyin Sadulta, mitä hän toivoisi, jos löytäisi nelilehtisen. Että kieli löytyisi ajoissa ja se olisi vielä elävä, hän sanoi epäröimättä. Miten niin elävä, kikatin. Sellainen, että kun sen laittaa nopeasti veteen tai suuhun, niin se voidaan ommella sairaalassa takaisin kiinni. Puhahdin ja sanoin Sadun haluavan löytää kielen vain siksi, että voisi kehuskella löytäneensä sen ensimmäisenä. Enpä, Satu väitti. Mutta emmehän me edes tienneet, kenelle kieli pitäisi kiinnittää, sanoin. Satu oli hiljaa. Minä voitin. Satu käänsi selkensä ja alkoi nyppiä lyhyeksi ajettua ruohoa isoina tukkoina, joista roikkui juuria ja multapaakkuja. Hetken päästä hän sanoi, että hänen vanhempansa hässivät aina päivällä eivätkä illalla niin kuin elokuvissa. Kuuma levisi kaulalleni. Ynähdin vastaukseksi.

Sadun vanhemmat olivat väsyneemmän näköisiä kuin minun. Ne olivat se häijyn näköinen, silmäluomista pullea äiti ja isä, jolla oli vaalea, sekainen tukka ja uninen ja lempeä katse. Yleensä ne olivat teepaidoilla vierekkäin niiden toisen kerroksen parvekkeella nojaamassa kyynärpäillään

kaiteeseen ja polttamassa tupakkaa. Joskus kun näin ne kaupassa, isä nojasi sielläkin koko matkan ostokärryjen työntöaisaan ja liukui kärryjen mukana mutkalla eteenpäin, jalat melkein ilmassa. Ne ostivat juomakorin ja kupongilla keksipaketin ja ajoivat niiden Ladalla kotiin. Satu oli onnekas, sillä hän sai palautuspulloista aina monta markkaa irtokarkkiin. Minä sain viikonlopuksi joka kerta vain pienen askin.

Ajatus karkista alkoi kaihertaa ja valehtelin Sadulle, etten jaksanut enää etsiä. Menin sisälle. Kun katsoin myöhemmin ikkunasta, Satu seisoj pihatietä reunustavassa pensaassa ja työnsi oksia käsillään kauemmas niin, että pystyi katsomaan niiden väliin. Se oli juhannusruusua ja raapi varmasti kipeästi paljaita jalkoja ja ohuita käsivarsia, tarttui Sadun lyhythihaiseen. Haisevaan, punaiseen. Läikät asvaltilla erottuivat hämärässä enää vähän, enkä ajatellut niitä enää uudestaan ennen kuin puhelin soi.

Se oli Sirpa, ja minä jäin tapani mukaan aivan huoneeni oven taakse kuuntelemaan. Yleensä ne juttelivat sukulaisista, leipäkoneesta tai Urposta ja Anasta, mutta nyt niiden puheessa oli heti aivan erilainen värinä. Aamulehti, veri, ambulanssi. Äiti huokaili tavallista vaimeammalla äänellä huostasta ja toisten asioihin puuttumisesta, mutta vaikka avasin oven isommalle raolle, en saanut paremmin selvää. Sitten ne alkoivat jutella Salmen miehen puujalasta.

Satua ei näkynyt pihalla seuraavana päivänä, ja sitten alkoi sataa. Satoi ehkä kaksi päivää, ja läikät asvaltilla kasvoivat valtaviksi lätäköiksi, massaksi, joka työnsi ruosteen värin reunalleen ohueksi raidaksi. Sadun äiti näkyi käyvän yksin parvekkeella, aina yöpaidassa, usein puolikkaan tupakan kanssa, ja muistelin, kuinka pojat keräsivät tarhassa poltettavakseen tumppeja, joissa oli naisten huulipunaa. Sadunkin äidillä oli joskus Saluunalle päin kävellessään huulipunaa ja pitkät viivat silmäkulmissa, mutta ei se tehnyt siitä hienoa naista, vaan entistäkin pelottavamman näköisen.

Yleensä se kävi Saluunassa Sadun isän kanssa, mutta viikonloppuna se oli lähtenyt sinne päin yksin. Piirsin paperin toiselle puolelle koulupöydälläni ikkunan ääressä. Olin tehnyt Sadulle keltaiset hiukset ja jäätelön, minulla oli tavallinen ruskea tukka ja sinivuokko. Kun katsoin ikkunasta ulos, näin Sadun äidin haaroittelevan korkokengillä hämärään. Muistin sen hyvin, koska Sadun isä näkyi heittävän parvekkeelta jotain sen perään. Äiti kääntyi kerran ja kohotti ruman sormen isälle niin, että pikkulaukku putosi maahan. Laukun nostettuaan se sytytti tupakan. Tulipää piirtyi iltaan tarkkana ennen kuin pimeä otti sen kokonaan. Seinäni takana olohuoneessa, kattolampun leppeässä valokeilassa, vanhempani katsoivat televisiosta lauantaitansseja ja keinuivat toisiaan vasten varpaillaan.

Erotin samanlaisen lämpimän valon Sadun takana, kun hän seiso i sipsipussi kädessään niiden parvekkeella. Kohtalon tangon jälkeen hän istui muovituolille, ja näin hänen kietovan käsivartensa koukistettujen jalkojensa ympärille, kasvot kohti pihatietä. Paratiisin puolivälissä hän alkoi kävellä parvekkeella edestakaisin kurotellen vähän väliä tielle päin. Kului vielä pitkä aika. Kävin syömässä iltapalaksi valtavan leipäpalan ja kun palasin, en ensin erottanut parvekkeella ketään. Mutta kun sammutin huoneeni valot ja silmäni tottuivat pimeään, näin Sadun liikkuvan parvekkeella, koputtavan parvekkeen oveen pitkään. Samaan aikaan Sadun äiti käveli pehmeästi pihatietä kotiin päin. Vedin verhot kiinni, enkä nähnyt, kun isä päästi Sadun vihdo in sisään ja pörrötti tämän tukkaa. En tiennyt, että niiden pihaan ajoi ensin tyhjä taksi, jolla isä aikoi lähteä. En kuullut, kuinka korkokengät pysähtyivät ja isän leuka murtui asfalttiin.

Jonain päivänä myöhemmin nauroimme korkeuksiin kohti haalennutta aurinkoa ja kisasimme siitä, kumpi potkaisee kengän vauhdissa pidemmälle. Koska Satu oli unohtanut taas omansa kotiin, annoin hänelle vasemman lenkkarini. Hän väitti häviävänsä siksi, että vasemmalla jalalla oli vaikeampi potkaista. En viitsinyt vängätä, vaan annoin hänen voittaa pari kertaa, koska hän oli pienempi ja lapsellinen. Kun emme enää jaksaneet, keinuimme hiljaa. Lähestyvän auton ääni lävisti

kuplamme, ja Sadun turpeat silmät pälyilivät äänen suuntaan kirkkaampina. Hän yritti jarruttaa lauta-alustalla muutaman kerran, ja heti kun vauhti vähän hiljeni, hän hyppäsi keinusta ja lähti juoksemaan varpaillaan parkkipaikalle.

Nissan Sunny jätti jonkun kyydistä. Tunnistin auton, sillä meillä oli ollut samanlainen mutta metallivärinen. Tunnistin myös miehen, jota kohti Satu juoksi. Isä koppasi Sadun vauhdissa syliin, vaikka sillä oli Ostiksen pussi toisessa kädessä. Sen silmien ympärillä oli kammottavaa violettia ja vihreänkeltaista, josta en saanut silmiäni irti, eikä se puhunut yhtään mitään, hymyili vain ja rutisti, työnsi kasvonsa Sadun hiuksiin niin, että silmäkulmatkin rypistyivät. Muovikassissa kalahteli, kun kävelimme kaikki yhdessä rapun ovelle päin, ja kun isä oli laskenut Sadun alas, se työnsi Sadun käteen Lauantai-pussin. Satu yritti siirrellä nameja nähdäkseen pussin kurkistusaukosta, minkä tarran hän sai.

Vaikka karkkipussi vei minunkin huomiotani, vatsanpohjani kertoi jonkun katsovan meitä yläpuoleltamme. Sadun äiti piti Sadun isää pistävän katseensa vankina niin, ettei kumpikaan pystynyt räpäyttämään silmiään. Verhot heilahtelivat naapureiden ikkunoissa. Minäkin halusin verhon taakse, mutta koska olin siinä, minun oli teeskenneltävä, etten huomannut heidän tuijotustaan ja katsoin eri suuntaan. Aloin asioikseni tyhjentää kenkiäni, eikä kumpikaan sanonut vielä silloinkaan mitään. Sadun äiti imi tupakkaa voimakkaasti moiskautellen. Osasin arvata, että se päästi savua ulos laajentuneista sieraimistaan niin kuin aina silloin, kun Satu ei mennyt heti ensimmäisestä huudosta sisään.

Kun tupakka loppui, isä kallisti päätään jotenkin kysyvästi niin, että hiusten latvat pyyhkivät olkapäätä. Ele sai äidin kähisemään lyhyen naurun, joka ei kuulostanut iloiselta. Kissako kielen vei, se kysyi. Sitten ne menivät kotiin.

Vähän myöhemmin piirsin Sadulle siivet.